

Utredning: Bybildet og landskapsbildet

Vedlegg til reguleringsplanforslag r20190005: Detaljregulering av området mellom Elgeseter bru og Vollafallet.

Oppdragsgiver: Studentersamfundet i Trondheim

Oppdrag: 1730 Fylling i Nidelva

Dato: 08.02.2019

Utarbeidet av: Agraff Arkitektur AS

KS: LHA/JS

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
1. Elverommet	3
2. Elverommets dimensjoner	4
3. Viktige landemerker	4
4. Bevegelse for myke trafikanter.....	6
5. Sollys, orientering og landskapsform.....	7
6. Møte mellom land og vann.....	8
7. Forholdet til temaplaner	9

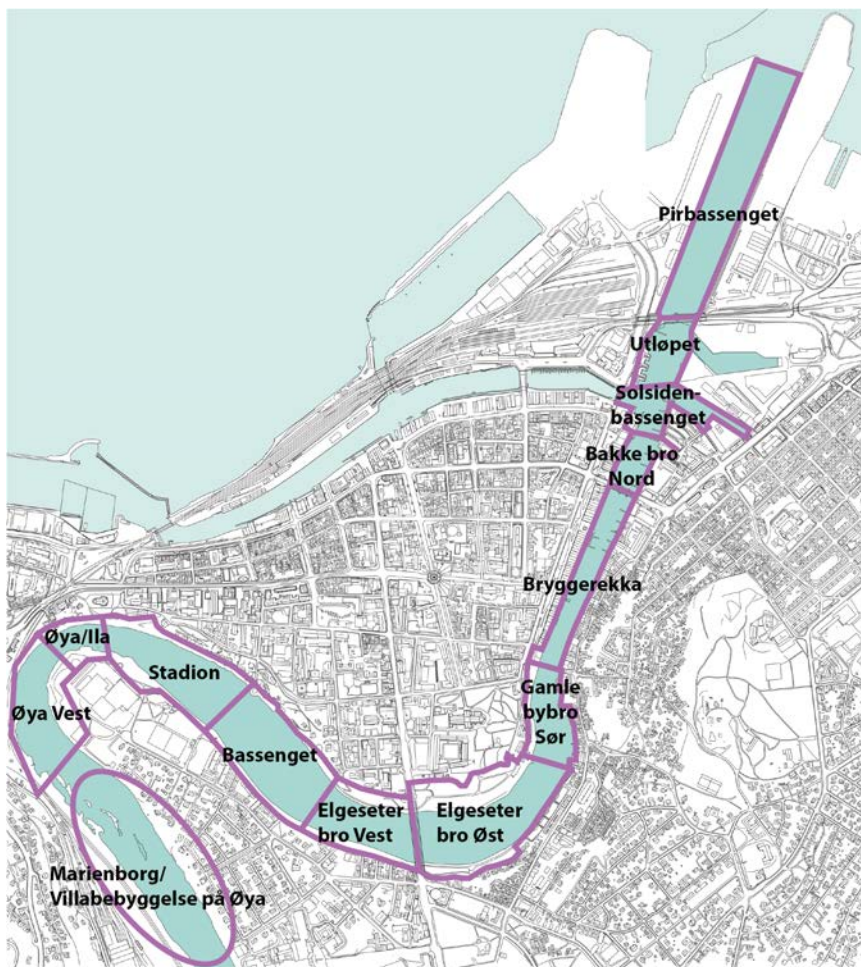
Innledning

Denne utredningen er utarbeidet i sammenheng med planarbeidet med r20190005: Detaljregulering av området mellom Elgeseter bru og Vollafallet (Trondheim Kommune). I oppstartsmøtet for reguleringsplanen ble det påpekt at «*Planforslaget vil medføre endringer av bybildet på et sentralt sted som mange opplever daglig. Tiltaket planen legger til rette for vil påvirke stedsopplevelse og hvordan vi leser og tolker landskap og sted*». Planområdet ligger sentralt plassert langs Nidelva, og i forbindelse med planarbeidet har det vært viktig å belyse hvordan planen vil påvirke opplevelsen av og bruken av by- og landskapsrom langs Nidelva.

Sammendrag

Tiltaket opprettholder og sikrer dagens grøntareal

1. Elverommet

Elgeseter bru avgrenser elverommet mot Vest

Elverommet vest for Elgeseter bru karakteriseres av et relativt stort vannspeil

Elverommene hever kvaliteten på nærliggende byrom

Nidelven og bredden på begge sider oppleves som *elverommet*. Dette avgrenses av ulike typer kanter langs elvebredden: Naturlige skråninger som elven har gravd ut, forstøtningsmurer, bolverk, kaikanter, og bebyggelse som står i elva. Videre deles elverommet inn av meandrer, bruer, og tilstøtende vannflater.

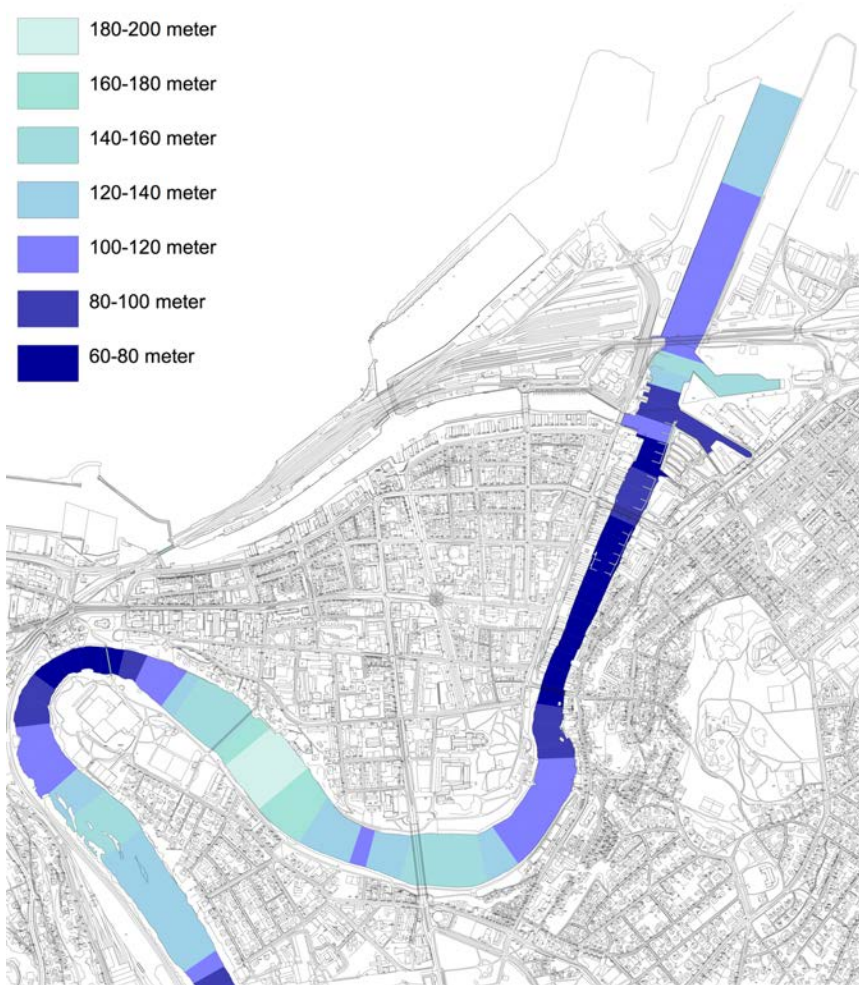
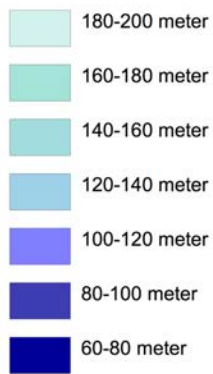
Disse rommene er verdifulle for Trondheim som by og har mange funksjoner, samtidig som de tilfører kvalitet til opplevelsen av byen. Vi kan nevne noen:

- Rommene er viktige for hvordan man orienterer seg.
- De hever kvaliteten på nærliggende byrom.
- Elverommene tilfører byen lys og luftighet.
- Kontrasten til byvevet gir mulighet for å la øyet hvile på noe annet.
- Elverommene er store og kan oppleves på avstand.
- Elverommet er et viktig uteoppholdsrom i den tette bykjernen.

Planområdet ligger i elverommet øst for Elgeseter bru. Det store rommet avgrenses av brua, elvebredden med Marinen og Nidelvens sving nordover. Romavgrensningene er svært tydelige, og gir en romlig tydelighet som kan sammenlignes med elverommet mellom bryggerekkene. Det som karakteriserer dette rommet er en opparbeidet park på begge sider av elven og et stort vannspeil når det ikke er lavvann. Rommet er brukt av mange som går langs elvebredden. Samtidig bidrar elverommet positivt til opplevelsen av å krysse Elgeseter bru, spesielt om morgenen når sollyset kommer fra øst.

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for vil endre opplevelsen av elverommet da elvebredden utvides. Det gir en romsligere situasjon og en mer avklart, bymessig overgang til vannspeilet.

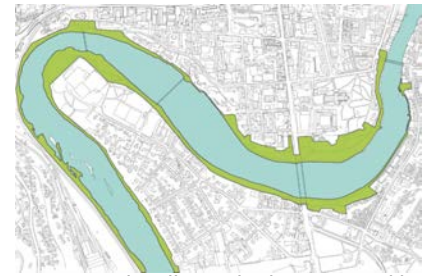
2. Elverommets dimensjoner

Bredde Nidelven

Ved planområdet er Nidelven relativt bred. Elverømmet avgrensnes her av skråninger mot landskap ovenfor. Siden dette området har store lavtliggende elvebredder fremstår elverømmet her som det største langs hele elveløpet Trondheim sentrum.

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for vil ikke endre opplevelsen av det store elverømmet, da elverømmet avgrensnes av skråninga, og ikke overgangen til vannet.

Grøntarealer tilhørende elverømmet. Ikke alle er offentlig tilgjengelige, men de bidrar likevel til å gjøre elverømmet til en grønn lunge i byen

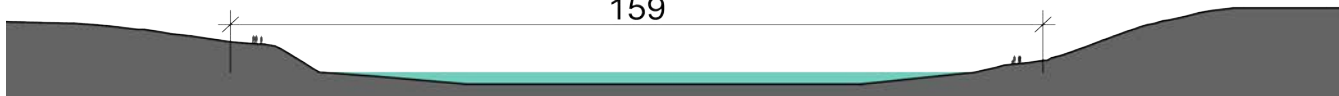
Store sideflater øker størrelsen på elverømmet øst for Elgeseter bru betraktelig

167

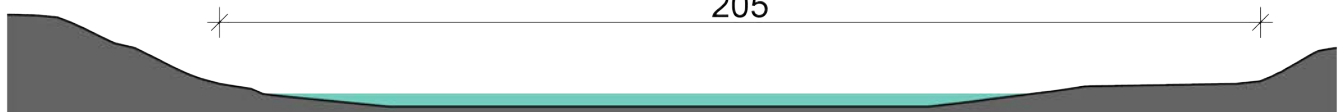
Elverommets bredde under Elgeseter bru. Snitt mot Vest

159

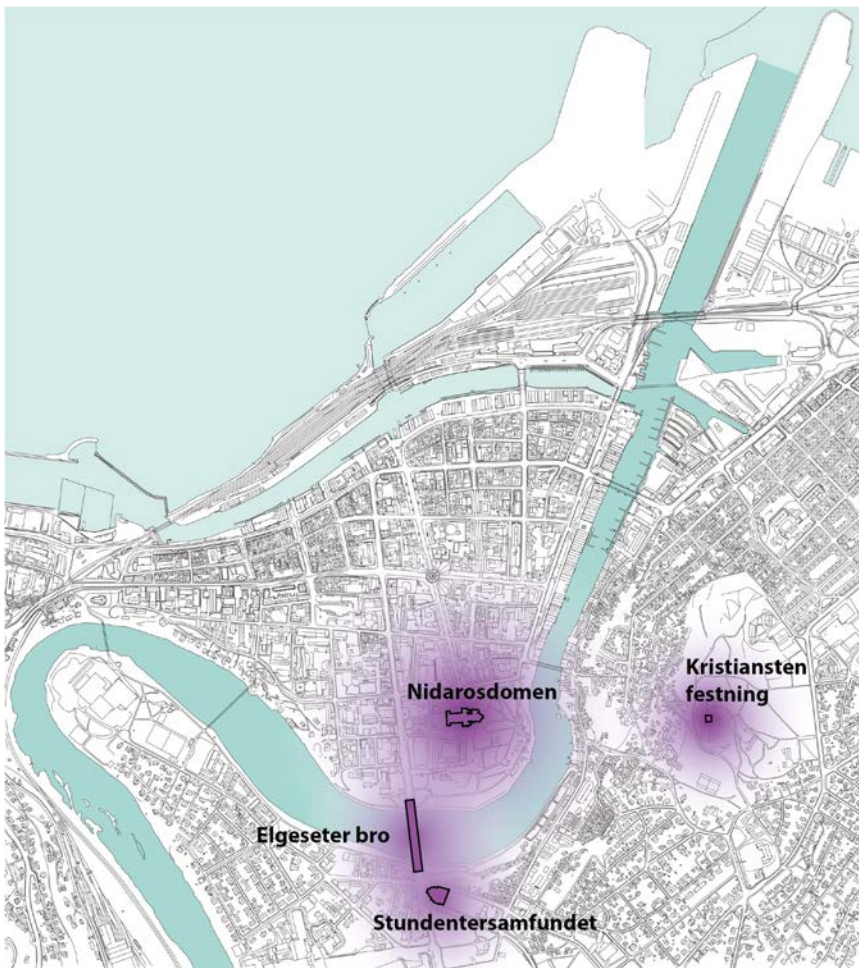
Elverommets bredde vest for Elgeseter bru. Snitt mot Vest

205

Elverommets bredde øst for Elgeseter bru. Snitt mot Vest

3. Viktige landemerker

Planområdet har utsikt til mange av Trondheims viktigste landemerker. (Nidelva, Elgeseter bru, Nidarosdomen, Studentersamfundet og Kristiansten festning; Bakklandets hus langs elva, Bybroa og bryggerekken skimtes). Utsikten fra planområdet til Nidarosdomen med Marinen og festningsvollene i front er en av planområdets fremste kvaliteter.

I motsetning til Marinen tilbyr elvebredden på sørsiden god utsikt til Nidarosdomen. Siden reguleringsområdet ligger med utsikt til disse landemerkene oppfattes det som meget sentralt. Det betyr at området er sentralt for turister siden det peker på viktige historiske objekter, og gjør historien om Trondheim tilgjengelig. Landemerkene knytter også stedet godt til "stor-Trondheim" og gjør området viktig som et navigeringspunkt. Dette er et godt sted for å vurdere retning og avstander til Trondheims viktigste severdigheter.

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for vil ikke forringe utsikten til de omkringliggende landemerkene eller opplevelsen av disse.

Fra planområdet mot Kristiansten Festning

Planområdet mot Elgeseter bru

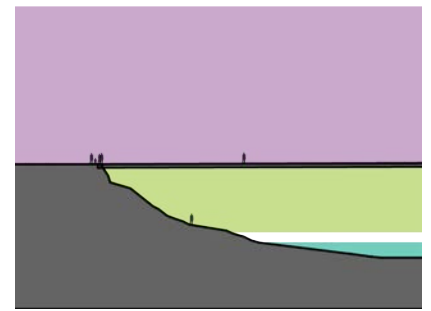
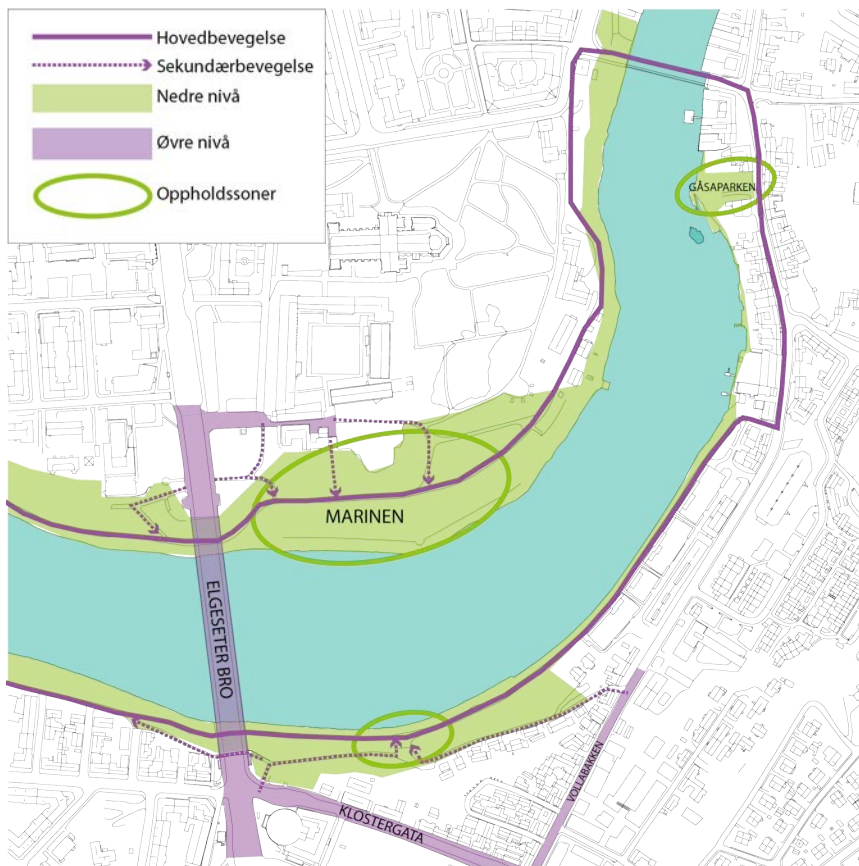

Motsatt elvebredd: Nidarosdomen

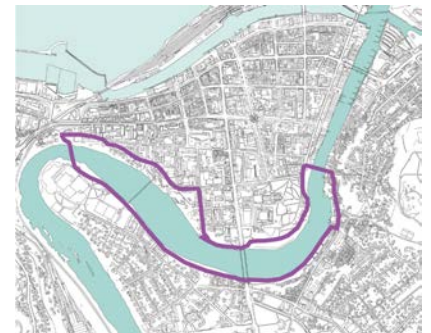

Studentersamfundet

4. Bevegelse for myke trafikanter

Øvre og nedre nivå.
Snitt gjennom Elgeseter Bru

"Nidelva rundt": Trimløype som kobler
elverommet vest for Elgeseter bru til
grøntarealene på Øya og Skansen

Bilde fra Trondheim Maraton 10 km

Bevegelsen i elverommet kan deles inn to romlige plan:

1. **Øvre nivå** har sitt senter på Elgeseter bru. Å gå eller sykle over Elgeseter bru gir en fin oversikt og god forståelse av elverommet. Det er koblinger nedover ved begge brokarene via stier. Disse er lett å finne på søndre brokar, men vanskeligere å forstå ved nordre brokar. Til det øvre planet hører også Klostergata og øvre del av Vollabakken. I begge disse gatene skimtes Elverommet mellom husrekkene, og elverommet med sine grøntarealer avslører seg og frister til bruk.
2. **Nedre nivå** ligger langs elvebreddene med god kontakt til vannet. Hovedbevegelsen går langs vannet. Disse arealene er mye brukt til rekreasjon, trening og opphold. Siden nordre elvebredd er solvendt, er det naturlig nok her de fleste oppholder seg. Marinen på nordre bredd er en viktig ressurs i sommerhalvåret med plasser å sole seg, et sted for sommerfester, og et sted for festivaler. Fordi stien på søndre bredd går helt frem til Øya og potensielt videre over Nidareid bru, utgjør denne bevegelsen en viktig rute for mosjonister.

Planområdet ligger i det nedre rommet som del av den grønne rekreasjonssonen. Her er det mulig bevege seg både på øvre og nedre plan samtidig som koblingene mellom disse to planene er relativt lette å finne og bruke.

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for vil utvide nedre nivå på sørsida av elva. Planen viderefører turveg langs elvebredden og beholder stiene som forbinder øvre og nedre nivå

5. Solllys, orientering og landskapsform

Skygger kl 12:00.

Planområdet ligger ved foten av en nordvestvendt skråning, og ligger store deler av dagen i skyggen av terreng og bebyggelse på øvre nivå. Dette gjør solforholdene betraktelig dårligere enn på den andre elvebredden, Marinen. Elgeseter bru kaster i tillegg en slagskygge over området som er merkbar fra lunsjtider og utover. Videre har en del nye trær vokst opp de siste tiårene, noe som bidrar ytterligere til skyggevirkningen på området.

Skygger kl 18:00.

Solforholdene er best nedenfor Nidelven Terrasse og litt vestover. Etter kl 1600 vil skyggen fra bakken opp mot Samfundet gjøre seg gjeldende på delen av skråningen som er mest nordvendt.

Som med andre nordvendte områder, vil morgenlyset og kveldslyset tilføre mest sollys. Siden vannspeilet gir god plass fremfor området ved nordøstlig og vestlig solvinkel, gir dette brukbare solforhold fra sent i mars til tidlig oktober.

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for kaster ikke skygge andre steder enn ut i elva. En fylling nordover mellom stien og elva vil gi mer areal som ligger trukket ut fra den nordvendte delen av skråningen og vegetasjonen ned mot Nidelva og ha greie solforhold ved nordøstlig og vestlig solvinkel.

Solgang 24.juni

08:00

10:00

12:00

16:00

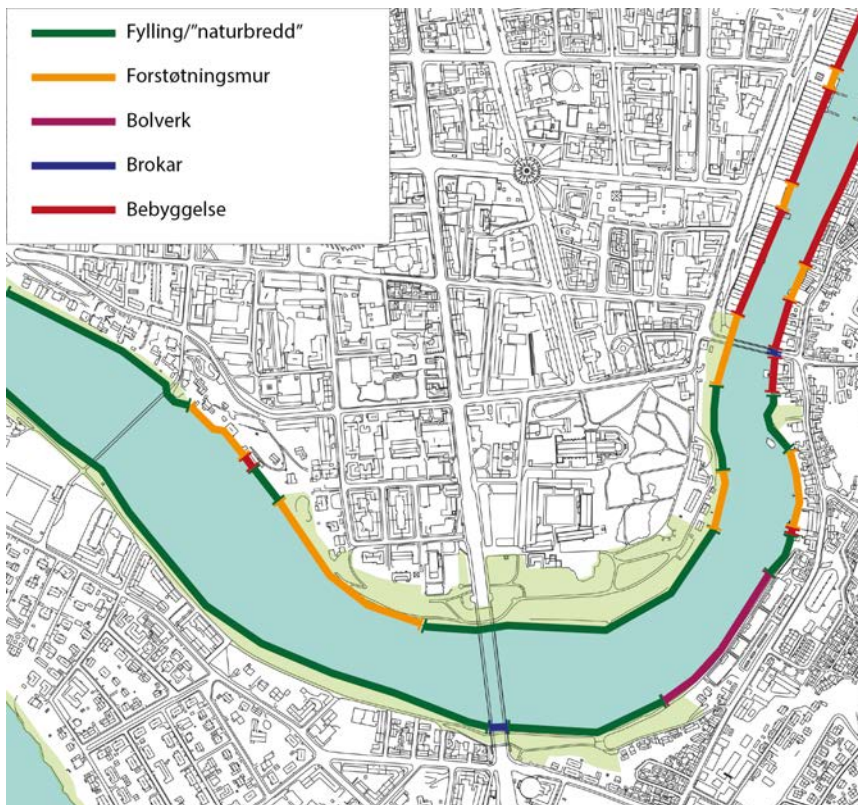

20:00

Vegetasjon skaper skygge

6. Møte mellom land og vann

Elvebreddene avgrensnes av ulike typer kanter, bebyggelse og fyllinger. Typen kant er med å påvirke hvordan elverommet oppleves: fra de urbane, historiske bryggerekkene til det mer åpne, naturprega landskapsrommet på Øya. Typen kant påvirker også hvordan du beveger deg langs vannet; nære vannflaten eller lenger unna, høyt over eller tett på.

Forstøtningsmurer og bolverk gir et mer urbant, parkmessig preg enn fyllingene som skråner ned i elva. Der det er forstøtningsmurer er det ofte beplantning på innsiden mot land som gjør at disse murene forsvinner ut av syne for den som beveger seg langs kanten. Lavvann og høyvann gjør at murene veksler mellom å stå i vann og på en bredd. Dette er stort sett bare synlig fra motsatt elvebredd.

I planområdet består elvebredden av en fylling med spontan vegetasjon. På nordre elvebredd mot marinen består overgangen mellom land og vann av festningsverk og naturlig elvebredd. Det er naturlig å se ny fylling på søndre elvebredd i sammenheng med brokar for Elgeseter bru i vest og avslutning av bolverk mot øst. Ny avgrensning mot vann bør få en avklart utforming mot disse.

Reguleringsplanen tilrettelegger for en fylling med vertikal forstøtningsmur mot Nidelva, og vil således endre opplevelsen av overgangen mellom land og vann i planområdet.

Bolverk, Nidelven Terrasse

Overgang fra bolverk til fylling

Elvebredden i planområdet: fylling

Under Elgeseter bru. Brokar til venstre

Fylling langs Øya

7. Forholdet til temaplaner

Overordnede grønne områder. Utsnitt av plankart 1, KPA.

Planområdet inngår i kommuneplanens arealdel, KPA, som del av Eksisterende grønnsstruktur 2012, som angitt i vedlegg 1 Plan for friluftsliv og grønne områder på figur 7, side 29. På Plankart 1 – Overordnede grønne områder, inngår planområdet i områdetypen Grønne korridorer, definert som "Sammenhengende grønne områder som gir grønne forbindelser mellom viktige kjerneområder for rekreasjon og friluftsliv: markaområdene, Nidelvkorridoren og strandsonen. Nidelvkorridoren og strandsonen utgjør de grønne hovedkorridorene." "Det er i de grønne korridorene det sammenhengende turveinettet fra boligområdene og inn i marka, til strandsonen og til Nidelvkorridoren skal videreutvikles." (KPA, Vedlegg 1 Plan for friluftsliv og grønne områder, s 21 og 41)

"(...) Strandsonen og Nidelvkorridoren utgjør to helhetlige blågrønne hovedakser i Trondheim som binder sammen og etablerer "rammen" for veven av grønne korridorer." (KPA, Temaark Grønne områdetyper, s 30)

"Nidelvkorridoren er bevart som et område med viktige landskaps-, natur- og friluftslivskvaliteter. Nidelvkorridoren er et bestemmelsesområde i kommuneplanens arealdel, med bestemmelser som angir at det skal tas særskilt hensyn til natur, landskap, kulturminner og friluftslivinteresser. Innenfor Nidelvkorridoren oppstrøms for Stavne jernbanebru er det ikke tillatt med byggetiltak inntil 100 meter fra normal strandlinje. Dette gir denne delen av Nidelvkorridoren et vern på linje som markaområdene." (KPA, Temaark Grønne områdetyper, s 33)

Tiltak reguleringsplanen tilrettelegger for opprettholder og utvider dagens friområde, og sikrer tilgjengelighet for velbrukte turveger langs elva.

Eksisterende og framtidig grønnsstruktur og idrettsformål i KPA 2012-2024 og avgang og tilgang av grønnsstruktur fra tidligere arealdeler. Vedlegg 1, KPA:

Nidelvkorridoren. Temaark Grønne områdetyper, KPA.

Nidelvkorridoren. Temaark Grønne områdetyper, KPA.